

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาจะกล่าวถึง วัสดุที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ รายละเอียดวิธีการศึกษา และสัดส่วนของคอนกรีตที่ใช้ในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วัสดุที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 เถ้าลอย ตะกรันเตาถลุงเหล็กบดละเอียด ผงหินปูน ทราย แก้วกันเตา และน้ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 15 เล่ม 1-2532 โดยเป็นปูนซีเมนต์ที่ใหม่ไม่จับตัวเป็นก้อน
2. เถ้าลอย (Fly ash) ใช้เถ้าลอยจากโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง และจากโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า BLCP จังหวัดระยอง แหล่งละ 1 ชนิด
3. แก้วกันเตา (Bottom Ash) ใช้แก้วกันเตาจากโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า BLCP จังหวัดระยอง จำนวน 3 ชนิด ซึ่งมีชนิดของถ่านหินต่างกัน ได้แก่ BA-HS (Hunter Valley / Spring Creek), BA-HM (Hunter Valley / Melawan) และ BA-CL (Clermont) โดยนำแก้วกันเตาไปอบและร่อนผ่านตะแกรงเบอร์ 4 และปรับให้อยู่ในสภาพค่าการกักเก็บน้ำ
4. ตะกรันเตาถลุงเหล็กบดละเอียด (Ground Granulated Blast-furnace slag)
5. ผงหินปูนขนาดความละเอียด 8 ไมโครเมตร ใช้ผงหินปูนที่ได้รับการควบคุมคุณภาพในการผลิต มีสิ่งเจือปนน้อย และผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นอุตสาหกรรม
6. ทราย ใช้ทรายน้ำจืดนำมาล้างด้วยน้ำเอาส่วนที่เป็นดินและสิ่งเจือปนต่างๆออกจนสะอาด นำไปอบและร่อนผ่านตะแกรงเบอร์ 4 และปรับทรายให้อยู่ในสภาพอิ่มตัวผิวแห้ง
7. น้ำ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้น้ำประปา

3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ที่สำคัญ ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีดังนี้

- 3.2.1 เครื่องผสมคอนกรีต (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 เครื่องผสมคอนกรีต

3.2.2 แบบหล่อขึ้นตัวอย่างคอนกรีต (ภาพที่ 3.2)

ภาพที่ 3.2 แบบหล่อขึ้นตัวอย่างคอนกรีต

3.2.3 เครื่องวัดความยาว (Length Comparator) (ภาพที่ 3.3)

ภาพที่ 3.3 เครื่องวัดความยาว

3.2.4 เครื่องชั่งดิจิทัล ความละเอียด 0.01 กรัม (ภาพที่ 3.4)

ภาพที่ 3.4 เครื่องชั่งดิจิทัล ความละเอียด 0.01 กรัม

3.3 รายละเอียดวิธีการศึกษา

สำหรับรายละเอียดของวิธีการศึกษาได้ทำการทดสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของวัสดุประสาน และคุณสมบัติด้านการต้านทานซัลเฟตของมอร์ตาร์เมื่อใช้วัสดุประสานที่ต่างชนิดกัน โดยทำการประเมินความต้านทานซัลเฟต ใน 2 ลักษณะซึ่งได้แก่ การขยายตัว (Expansion) และการสูญเสียน้ำหนัก (Weight Loss) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 คุณสมบัติเบื้องต้นของวัสดุประสาน

ในการศึกษาครั้งนี้คุณสมบัติเบื้องต้นของวัสดุประสานที่ได้ทำการศึกษาได้แก่

3.3.1.1 องค์ประกอบทางเคมีของวัสดุที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้เครื่อง X-Ray Fluorescence (XRF)

3.3.1.2 ความละเอียดของวัสดุโดยใช้วิธีของเบลน (Blaine Fineness) ตามมาตรฐาน ASTM C204

3.3.1.3 ค่าความถ่วงจำเพาะของวัสดุประสาน ตามมาตรฐาน ASTM C188

3.3.1.4 ถ่ายภาพอนุภาคของวัสดุประสาน โดยใช้เครื่อง Scanning Electronic Microscope (SEM)

3.3.1.5 ค่าการกักเก็บน้ำของเถ้ากั้นเตา (WR) กระทำตามขั้นตอนของ Kasemchaisiri and Tangtermsirikul [26] หลังจากนั้นหาความถ่วงจำเพาะของเถ้ากั้นเตาในสภาวะแห้งด้วยเตาอบ ส่วนความถ่วงจำเพาะของเถ้ากั้นเตาในสภาวะค่าการกักเก็บน้ำสามารถคำนวณได้จากสมการ 4.1

$$\rho_{WR} = \rho_{OD} \times (1 + WR) \quad (4.1)$$

เมื่อ ρ_{WR} คือ ความถ่วงจำเพาะของเถ้ากั้นเตาในสภาวะค่าการกักเก็บน้ำ

ρ_{OD} คือ ความถ่วงจำเพาะของเถ้ากั้นเตาในสภาวะแห้งด้วยเตาอบ

WR คือ ค่าการกักเก็บน้ำ (%)

3.3.2 คุณสมบัติด้านกำลังอัดประลัยของคอนกรีต

สำหรับการศึกษาผลกระทบของการใช้เถ้าก้นเตาเป็นวัสดุบ่มภายในต่อกำลังอัดประลัยของคอนกรีต ใช้สัดส่วนผสมคอนกรีตที่ใช้วัสดุประสาน คือ ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ล้วน และแทนที่ด้วยเถ้าลอยในปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ร้อยละ 30 โดยน้ำหนัก และใช้มวลรวมละเอียด คือ ทรายล้วน และแทนที่ด้วยเถ้าก้นเตา 3 ชนิด คือ BA-HS BA-HM และ BA-CL ในทรายร้อยละ 10 และ 30 โดยปริมาตร ส่วนอัตราส่วนน้ำต่อวัสดุประสาน (w/b) เท่ากับ 0.35 และ 0.55 โดยน้ำหนัก ซึ่งสัดส่วนผสมของคอนกรีตที่ใช้ในการศึกษาแสดงดังตารางที่ 3 ใช้ตัวอย่างคอนกรีตลูกบาศก์ขนาด $100 \times 100 \times 100$ มม. โดยหลังจากถอดแบบที่อายุ 1 วัน แล้วจากนั้นนำไปบ่มภายใต้ 2 กรณี คือ บ่มในน้ำและบ่มในอากาศภายในห้องปฏิบัติการซึ่งมีความชื้นสัมพัทธ์ประมาณร้อยละ 60 และอุณหภูมิประมาณ $30^{\circ} - 35^{\circ}\text{C}$ ตลอดเวลาจนถึงวันที่ทดสอบ โดยจะทดสอบกำลังอัดประลัยของคอนกรีตที่อายุ 28 และ 91 วัน

3.3.3 คุณสมบัติด้านการหดตัวแบบอโตจีนัสและแบบแห้งของคอนกรีต

3.3.3.1 การหดตัวแบบอโตจีนัส

1) การเตรียมตัวอย่าง

ใช้คอนกรีต ขนาด $7.5 \times 7.5 \times 28.5$ เซนติเมตร จำนวน 3 ก้อน โดยใช้กาวอีพ็อกซีติดที่หัวน็อตเพื่อป้องกันการเคลื่อนของน็อต จากนั้นทำการห่อด้วยฟิล์มใส 2-3 รอบ แล้วหุ้มตามด้วยฟลอยด์ 1-2 ชั้น เพื่อไม่ให้มีอากาศและความชื้นเข้าไปได้ดังแสดงในภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 แบบตัวอย่างในการเคลือบด้วยฟิล์มใสและห่อหุ้มด้วยฟลอยด์

2) อายุการบ่มและอายุทดสอบการหดตัวแบบอโตจีนัส

หลังจากหล่อขึ้นตัวอย่างคอนกรีต โดยถอดแบบที่อายุ 24 ชั่วโมง นำขึ้นตัวอย่างทั้ง 3 ชั้นของแต่ละสัดส่วนผสมคอนกรีต วัดความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐาน ซึ่งค่าที่วัดได้ ณ ขณะนี้จะใช้เป็นค่าความยาวเริ่มต้น เมื่อวัดค่าความยาวแล้ว นำขึ้นตัวอย่างบ่มในอากาศที่อุณหภูมิห้องเฉลี่ย 30 ± 2 °C โดยวางขึ้นตัวอย่างบนโต๊ะให้มีระยะห่างของแต่ละชั้นไม่น้อยกว่า 1 นิ้ว หลังจากนั้นทำการวัดความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานที่อายุบ่มในอากาศต่างๆ คือ 1 3 5 7 14 21 28 42 และ 56 วัน เพื่อหาค่าร้อยละของการหดตัวของคอนกรีตที่อายุบ่มต่างๆกัน โดยในการวัดการหดตัวแต่ละอายุนั้น จะต้องนำตัวอย่างไปชั่งน้ำหนักเพื่อทำการเปลี่ยนแปลง

การคำนวณร้อยละของการหดตัวของคอนกรีตที่อายุบ่มนั้น โดยที่ค่าความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานเริ่มต้น ที่ได้จากการวัดครั้งแรก และค่าที่วัดได้ในช่วงอายุบ่มในอากาศที่อายุต่างๆ จะนำไปคำนวณค่าร้อยละของการหดตัวของคอนกรีต (Autogenous Shrinkage) ซึ่งสามารถหาค่าได้จากสมการที่ (4.2)

$$\text{การหดตัว (\%)} = [(L_i - L_t) / L_s] \times 100 \quad (4.2)$$

เมื่อ L_i คือความยาวเริ่มต้นของตัวอย่างคอนกรีต (มิลลิเมตร)

L_t คือ ความยาวของตัวอย่างคอนกรีตที่อายุต่างๆที่ต้องการวัดการหดตัว (มิลลิเมตร)

L_s คือ ความยาวมาตรฐานของตัวอย่างคอนกรีต เท่ากับ 280.50 (มิลลิเมตร)

3.3.3.2 การหดตัวแบบแห้ง (drying shrinkage) ของคอนกรีต กระทำตามมาตรฐาน ASTM C 596-96 ด้วยเครื่องวัดความยาว (length comparator) โดยมีรายละเอียดวิธีการศึกษาดังนี้

1) การเตรียมตัวอย่าง

การทดสอบการหดตัวแบบแห้งของตัวอย่างคอนกรีต ใช้ขึ้นตัวอย่างคอนกรีตซึ่งเตรียมขึ้นโดยแบบหล่อตัวอย่างขนาด 37.5x37.5x285 มม. โดยในแต่ละสัดส่วนผสมคอนกรีตใช้ขึ้นตัวอย่างคอนกรีตจำนวน 3 ชั้น เพื่อหาค่าเฉลี่ยการหดตัวของตัวอย่างคอนกรีต

2) อายุการบ่มและอายุทดสอบการหดตัวแบบแห้ง

หลังจากหล่อขึ้นตัวอย่างคอนกรีต โดยถอดแบบที่อายุ 24 ชั่วโมงแล้วนำไปบ่มในน้ำ 7 วัน อุณหภูมิในระหว่างการบ่มเท่ากับ 30 ± 2 °C เมื่อเสร็จสิ้นการบ่มในน้ำ นำขึ้นตัวอย่างทั้ง 3 ชั้นของแต่ละสัดส่วนผสมคอนกรีตขึ้นจากน้ำแล้วเช็ดผิวให้แห้งด้วยผ้า หลังจากนั้นนำขึ้นตัวอย่างวัดความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐาน ซึ่งค่าที่วัดได้ ณ ขณะนี้จะใช้เป็นค่าความยาวเริ่มต้น เมื่อวัดค่าความยาวแล้ว นำขึ้นตัวอย่างบ่มในอากาศที่อุณหภูมิห้องเฉลี่ย 30 ± 2 °C โดยวางขึ้นตัวอย่างบนโต๊ะให้มี

ระยะห่างของแต่ละชั้นไม่น้อยกว่า 1 นิ้ว หลังจากนั้นทำการวัดความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานที่อายุบ่มในอากาศต่างๆ คือ 1 3 5 7 14 21 28 42 และ 56 วัน เพื่อหาค่าร้อยละของการหดตัวแบบแห้งที่ อายุบ่มต่างๆกัน

การคำนวณร้อยละของการหดตัวแบบแห้งนั้น โดยที่ค่าความยาวเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานเริ่มต้น ที่ได้จากการวัดครั้งแรกหลังจากบ่มในน้ำ 7 วัน และค่าที่วัดได้ในช่วงอายุบ่มในอากาศที่อายุต่างๆ จะนำไปคำนวณค่าร้อยละของการหดตัวแบบแห้ง ซึ่งสามารถหาค่าได้จากสมการที่ (4.3)

$$\Delta L = \frac{L_x - L_i}{L_g} \times 100 \quad (4.3)$$

โดย ΔL คือค่าการหดตัวแบบแห้ง (%)

L_x คือค่าความยาวของชิ้นตัวอย่างเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานหลังจากบ่มในอากาศที่อายุต่างๆ (มม.)

L_i คือค่าความยาวของชิ้นตัวอย่างเทียบกับแท่งโลหะความยาวคงที่มาตรฐานเริ่มต้น (มม.)

L_g คือค่าความยาวของ Gauge Length หรือเท่ากับ 285 มม.

3.4 สัดส่วนผสมของคอนกรีตที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับสัดส่วนผสมของวัสดุประสานที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ใช้เถ้าลอย ตะกรันเตาถลุงเหล็ก บดละเอียด และผงหินปูน แทนที่ในปูนซีเมนต์ประเภทที่ 1 และเถ้าก้นเตาแทนที่ในทราย โดยตารางที่ 3.1 แสดงสัดส่วนผสมของคอนกรีตต่อ 1 ลูกบาศก์เมตรโดยน้ำหนัก ที่ใช้ทดสอบกำลังอัดประลัยของคอนกรีต ส่วนตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนผสมของคอนกรีตต่อ 1 ลูกบาศก์เมตรโดยน้ำหนัก ที่ใช้ในการทดสอบการหดตัวแบบบอโตจีนัสและแบบแห้งของคอนกรีต และตารางที่ 3.3 แสดงการแทนที่เถ้าก้นเตาในทรายของคอนกรีตที่ใช้ทดสอบการหดตัวแบบบอโตจีนัสและแบบแห้งของคอนกรีตผสมเถ้าก้นเตา

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนผสมของคอนกรีตต่อ 1 ลูกบาศก์เมตรโดยน้ำหนัก ที่ใช้ทดสอบกำลังอัดประลัยของคอนกรีต

สัญลักษณ์	สัดส่วนผสมคอนกรีตต่อ 1 ลบ.ม. (กก.)						
	C	FA	S	BA	G	W	Ad
W35OPC	483	0	748	0	1003	169	5.8
W55OPC	372	0	748	0	1003	205	0
W35BA-HS10	483	0	673	65	1003	169	5.8
W35BA-HS30	483	0	524	195	1003	169	5.8
W35BA-HM10	483	0	673	60	1003	169	5.8

W35BA-HM30	483	0	524	180	1003	169	5.8
W35BA-CL10	483	0	673	66	1003	169	5.8
W35BA-CL30	483	0	524	198	1003	169	5.8
W55BA-HS10	372	0	673	65	1003	205	0
W55BA-HS30	372	0	524	195	1003	205	0
W55BA-HM10	372	0	673	60	1003	205	0
W55BA-HM30	372	0	524	180	1003	205	0
W55BA-CL10	372	0	673	66	1003	205	0
W55BA-CL30	372	0	524	198	1003	205	0
W35FA30	320	137	748	0	1003	160	5.5
W55FA30	250	107	748	0	1003	196	0
W35FA30BA-HS10	320	137	673	65	1003	160	5.5
W35FA30BA-HS30	320	137	524	195	1003	160	5.5
W35FA30BA-HM10	320	137	673	60	1003	160	5.5
W35FA30BA-HM30	320	137	524	180	1003	160	5.5
W35FA30BA-CL10	320	137	673	66	1003	160	5.5
W35FA30BA-CL30	320	137	524	198	1003	160	5.5
W55FA30BA-HS10	250	107	673	65	1003	196	0
W55FA30BA-HS30	250	107	524	195	1003	196	0
W55FA30BA-HM10	250	107	673	60	1003	196	0
W55FA30BA-HM30	250	107	524	180	1003	196	0
W55FA30BA-CL10	250	107	673	66	1003	196	0
W55FA30BA-CL30	250	107	524	198	1003	196	0

หมายเหตุ :

C: ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1, FA: เถ้าลอย, S: ททราย, BA: เถ้าก้นเตา, G: หิน, W: น้ำ, Ad: สารผสมเพิ่ม

WxFA30BA-yz หมายถึง ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 ผสมเถ้าลอย โดยใช้เถ้าลอยแทนที่ในปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภทที่ 1 เท่ากับร้อยละ 30 โดยน้ำหนัก และใช้เถ้าก้นเตาชนิด y แทนที่ในทรายเท่ากับร้อยละ z โดยปริมาตร เมื่อใช้ w/b เท่ากับ x โดยน้ำหนัก

ตารางที่ 3.2 สัดส่วนผสมของคอนกรีตต่อ 1 ลูกบาศก์เมตรโดยน้ำหนัก ที่ใช้ทดสอบการหดตัวแบบออโตจีนัสและแบบแห้งของคอนกรีต

	ส่วนผสมของคอนกรีต (กก./ม. ³)
--	--

สัญลักษณ์	ปูนซีเมนต์ ประเภทที่ 1	เถ้าลอย (FA)	ตะกรันเตา ถลุงเหล็ก (SL)	ผงหินปูน (LP)	ทราย	หิน	น้ำ
OPC	332	-	-	-	970	1080	182
C80FA20	266	67	-	-	970	1080	182
C80FA40	199	133	-	-	970	1080	182
C70SL30	232	-	100	-	970	1080	182
C50SL50	166	-	166	-	970	1080	182
C95LP5	315	-	-	17	970	1080	182
C90LP10	299	-	-	33	970	1080	182
C80FA15LP5	266	50	-	66	970	1080	182
C80FA10LP10	266	33	-	33	970	1080	182
C60FA35LP5	199	117	-	17	970	1080	182
C60FA30LP10	199	100	-	33	970	1080	182
C70SL25LP5	232	-	83	17	970	1080	182
C70SL20LP10	232	-	67	33	970	1080	182
C50SL45LP5	166	-	149	17	970	1080	182
C50SL40LP10	166	-	133	33	970	1080	182

หมายเหตุ

- C1 หมายถึง ปูนซีเมนต์ประเภทที่ 1
- LP หมายถึง ผงหินปูน
- FA หมายถึง เถ้าลอย
- SL หมายถึง ตะกรันเตาถลุงเหล็ก
- LP5 หมายถึง แทนที่ผงหินปูนร้อยละ 5 โดยน้ำหนักของวัสดุประสานทั้งหมด
- FA20 หมายถึง แทนที่เถ้าลอยร้อยละ 20 โดยน้ำหนักของวัสดุประสานทั้งหมด
- SL30 หมายถึง แทนที่ตะกรันเตาถลุงเหล็กร้อยละ 30 โดยน้ำหนักของวัสดุประสานทั้งหมด

ตารางที่ 3.3 สัดส่วนผสมของวัสดุประสานโดยน้ำหนัก (กรัม) และแก้วกันเตาที่ใช้ในส่วนผสมคอนกรีตที่ใช้ในการทดสอบการหดตัวแบบออโตจีนิสและแบบแห้งของคอนกรีตผสมแก้วกันเตา

สัญลักษณ์	อัตราส่วน น้ำต่อวัสดุ ประสาน	ทราย	แก้วกันเตา		
			BA-HS	BA-HM	BA-CL
W35BA0	0.35	100%	-	-	-
W35BA-HS10	0.35	90%	10%vol. ทราย	-	-
W35BA-HS30	0.35	70%	30%vol. ทราย	-	-
W35BA-HM10	0.35	90%	-	10%vol. ทราย	
W35BA-HM30	0.35	70%	-	30%vol. ทราย	
W35BA-CL10	0.35	90%	-	-	10%vol. ทราย
W35BA-CL30	0.35	70%	-	-	30%vol. ทราย
W55BA0	0.55	100%	-	-	-
W55BA-HS10	0.55	90%	10%vol. ทราย	-	-
W55BA-HS30	0.55	70%	30%vol. ทราย	-	-
W55BA-HM10	0.55	90%	-	10%vol. ทราย	
W55BA-HM30	0.55	70%	-	30%vol. ทราย	
W55BA-CL10	0.55	90%	-	-	10%vol. ทราย
W55BA-CL30	0.55	70%	-	-	30%vol. ทราย